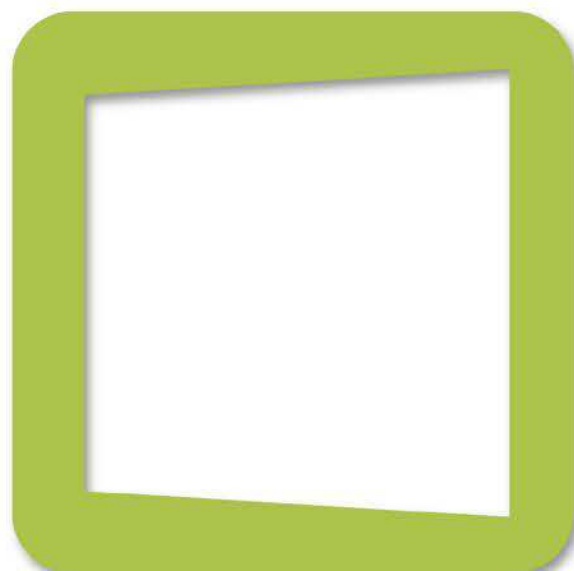

Zicht op de kwaliteit en resultaten Wmo-ondersteuning

onderzoeksopzet

Maart 2025

1 inleiding

1-1 aanleiding

Eind 2024 heeft de rekenkamer in de gemeente Lansingerland input opgehaald bij diverse fracties en mogelijke onderzoeksonderwerpen besproken in het presidium. Hieruit bleek een behoefte naar een onderzoek binnen het zorgdomein. De rekenkamer heeft besloten om dit onderwerp nader af te bakenen en te focussen op het zicht van de gemeente op de kwaliteit en resultaten binnen de Wmo. Op 20 december 2024 heeft de rekenkamer de gemeenteraad laten weten dit onderzoek uit te gaan voeren.

Op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015) zijn gemeenten verantwoordelijk voor het ondersteunen van kwetsbare inwoners. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om ondersteuning thuis, zoals huishoudelijke hulp of woningaanpassingen. Het doel van deze ondersteuning is dat mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen en deel kunnen nemen aan de maatschappij.¹

Gemeenten zijn naast de uitvoering van de Wmo, ook verantwoordelijk voor het toezicht op de kwaliteit die aanbieders leveren. Daarnaast is het wenselijk dat gemeente voldoende zicht hebben op de uitvoering van de Wmo om de passendheid van beleid en regelingen te monitoren. Er zijn echter landelijk zorgen over de kwaliteit van de Wmo. Cliëntenorganisatie Ieder(in) schreef in 2022 in een brief aan de Tweede Kamer² dat het toezicht op de uitvoering van de Wmo in veel gemeenten onvoldoende is. Ook de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd constateert dat de kwaliteit van het Wmo-toezicht achterblijft.³

In 2022 publiceerde de rekenkamer al een onderzoek naar kostenbeheersing in de Wmo⁴. Waar dat onderzoek zich richtte op de financiële component van de Wmo, kijkt de rekenkamer in dit onderzoek naar de mate waarin de gemeente Lansingerland zicht heeft op de kwaliteit en de resultaten van de Wmo.

1-2 leeswijzer

In paragraaf 2 wordt de nationale en gemeentelijke beleidscontext van het onderzoek toegelicht. In paragraaf 3 volgt de doel- en vraagstelling van het onderzoek, waarna paragraaf 4 beschrijft hoe de rekenkamer het onderzoek zal uitvoeren. Ook wordt in deze paragraaf ingegaan op de wijze waarop de rekenkamer omgaat met privacygevoelige informatie. Ten slotte bevat paragraaf 5 een korte toelichting op de planning en organisatie van het onderzoek.

¹ Rijksoverheid. *Wet maatschappelijke ondersteuning*. Verkregen op 26 januari 2025 van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/zorg-en-ondersteuning-thuis/wmo-2015>.

² Iederin. Inbreng voor Commissiedebat Wmo 31 maart. (Den Haag: Iederin, 2022). Van <https://iederin.nl/wp-content/uploads/2022/03/220331-Inbreng-Iederin-voor-Commissiedebat-Wmo-31-maart-2022.pdf>

³ Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, rapport Wmo-toezicht 2023 via <https://www.igj.nl/publicaties/rapporten/2024/10/16/wmo-toezicht-2023>

⁴ Rekenkamer Lansingerland, *Zorg om kosten: onderzoek kostenbeheersing Wmo*, (Rotterdam: Rekenkamer Lansingerland, 2022), <https://rekenkamer.rotterdam.nl/wp-content/uploads/2022/12/LO2109-Zorg-om-kosten.pdf>.

2 beleidsmatige context

2-1 landelijk beleid en wetgeving

2-1-1 decentralisaties sociaal domein

Met de invoering van de nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Jeugdwet en de Participatiewet in 2015, is een groot aantal verantwoordelijkheden binnen het sociaal domein verlegd van het rijk of de provincie naar de gemeenten.

2-1-2 Uitgangspunten en verantwoordelijkheden

De Wmo 2015 verplicht gemeenten om burgers die niet zelfredzaam zijn te ondersteunen, zodat zij zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen en deel kunnen nemen aan de samenleving.⁵ uitgangspunten en verantwoordelijkheden Hoewel de Wmo 2015 op een aantal punten afwijkt van de Wmo 2007, blijven de uitgangspunten ongewijzigd. Een belangrijke wijziging ten opzichte van de Wmo 2007 is dat gemeenten de verantwoordelijkheid hebben gekregen voor een groter aantal vormen van ondersteuning. Waar zij onder de Wmo 2007 nog enkel verantwoordelijk waren voor het bieden van huishoudelijke hulp, hulpmiddelen en diensten en maatschappelijke opvang, zijn daar per 2015 ook taken bijgekomen voor begeleiding, persoonlijke verzorging, dagbesteding en beschermd wonen. In vergelijking met de Wmo 2007, legt de Wmo 2015 ook meer nadruk op de begrippen 'zelfredzaamheid' en 'participatie'. Dit betekent dat inwoners eerst zoveel mogelijk zelf dienen te regelen, eventueel met behulp van hun sociale netwerk, voordat zij aanspraak maken op ondersteuning vanuit de gemeente.⁶

maatwerkvoorzieningen en algemene voorzieningen

Vanuit de Wmo 2015 worden algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen aangeboden.⁷ Algemene voorzieningen zijn voor alle inwoners toegankelijk, zonder dat een onderzoek naar de hulpvraag van een inwoner nodig is. Voorbeelden van algemene voorzieningen zijn een maaltijdvoorziening, sociaal vervoer, informele buurtzorg, sociaal-culturele voorzieningen of een klussendienst. Ook kunnen algemene voorzieningen in meer algemene zin betrekking hebben op de toegankelijkheid van gebouwen en voorzieningen en voorlichting. Het verschilt per gemeente welke algemene voorzieningen worden aangeboden. In de Wmo 2015 wordt nog meer dan onder de Wmo 2007 ingezet op lichte vormen van ondersteuning. Daarom worden gemeenten onder de Wmo 2015 aangespoord om sterk in te zetten op de ontwikkeling en gebruik van dit soort algemene voorzieningen.⁸

⁵ Rijksoverheid. *Wet maatschappelijke ondersteuning*. Verkregen op 26 januari 2025 van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/zorg-en-ondersteuning-thuis/wmo-2015>.

⁶ Van der Ham, L., Den Draak, M., Mensink, W., Schyns, P. & Van den berg, E., 'De Wmo 2015 in praktijk. De lokale uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning.' Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau, januari 2018; Van Houten, G., Tuynman, M., & Gilsing, R., 'De invoering van de Wmo: gemeentelijk beleid in 2007.' Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau, augustus 2008.

⁷ Rijksoverheid. *Wet maatschappelijke ondersteuning*. Verkregen op 26 januari 2025 van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/zorg-en-ondersteuning-thuis/wmo-2015>.

⁸ Tweede Kamer, 'Regels inzake de gemeentelijke ondersteuning op het gebied van zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen en opvang (Wet maatschappelijke ondersteuning 2015). Memorie van toelichting', vergaderjaar 2013/2014, 33841, nr. 3: p. 35; Van der Ham, L., Den Draak, M., Mensink, W., Schyns, P. & Van den berg, E., 'De Wmo 2015 in praktijk. De lokale uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning'. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau, januari 2018.

Maatwerkvoorzieningen zijn vormen van ondersteuning die zijn afgestemd op de individuele omstandigheden en mogelijkheden van de aanvrager.⁹ Voorbeelden van dit soort voorzieningen zijn huishoudelijke hulp (bijvoorbeeld schoonmaken), hulpmiddelen (bijvoorbeeld een scootmobiel), woonaanpassingen (bijvoorbeeld een traplift) of dagbesteding.¹⁰ Maatwerkvoorzieningen worden pas ingezet als blijkt dat de eigen mogelijkheden van inwoners en hun sociale netwerk of algemene voorzieningen onvoldoende ondersteuning bieden. Voorafgaand aan het toekennen van een maatwerkvoorziening door de gemeente dient dan ook een onderzoek naar de hulpvraag en omstandigheden van de aanvrager te worden uitgevoerd. Dit onderzoek moet ervoor zorgen dat met de geboden ondersteuning via een maatwerkvoorziening daadwerkelijk 'maatwerk' wordt geleverd.¹¹

2-1-3 zorg in natura of persoonsgebonden budget (pgb)

Na een beschikking van de gemeente vanuit de Wmo zijn er twee opties om ondersteuning te ontvangen: via zorg in natura of via pgb. Bij zorg in natura krijgt een inwoner ondersteuning via een aanbieder die door de gemeente is gecontracteerd. Vaak is het mogelijk om een voorkeursaanbieder te kiezen. De administratie, facturatie en afspraken over kwaliteit worden door de gemeente geregeld.

Bij een persoonsgebonden budget (pgb) koopt de ontvanger zelf ondersteuning in, sluit de ontvanger zelf contracten af met de aanbieder en stuurt de ontvanger zelf de hulpverleners aan. Het regelen van ondersteuning via een pgb kent enkele voorwaarden. Zo moet een ontvanger 'pgb-vaardig' zijn¹² en moet gemotiveerd worden waarom zorg in natura niet geschikt is.¹³

2-1-4 Wmo-toezicht

Sinds de decentralisatie in 2015 zijn gemeenten ook verantwoordelijk voor het toezicht op de Wmo.¹⁴ Het gaat hierbij om regels uit de Wmo 2015, gemeentelijke verordeningen en nadere (gemeente-specifieke) regels.¹⁵ Toezicht op de Wmo valt uiteen in twee onderdelen: toezicht op naleving van de kwaliteitseisen en toezicht op rechtmatigheid en fraudebestrijding. Het is aan gemeenten om dit toezicht in te richten. Ongeveer de helft van de gemeenten kiest ervoor om toezicht op de Wmo uit te besteden aan de gemeentelijke gezondheidsdienst (GGD).¹⁶ Naast het wettelijke Wmo-toezicht is het ook belangrijk dat gemeenten zelf zicht houden op de uitvoering en kwaliteit van de Wmo. Dit draagt bij aan beter beleid, en betere aansluiting van beleid op de uitvoering.

⁹ Tweede Kamer, 'Regels inzake de gemeentelijke ondersteuning op het gebied van zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen en opvang (Wet maatschappelijke ondersteuning 2015). Memorie van toelichting', vergaderjaar 2013/2014, 33841, nr. 3: p. 35.

¹⁰ Van der Ham, L., Den Draak, M., Mensink, W., Schyns, P. & Van den berg, E., 'De Wmo 2015 in praktijk. De lokale uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning'. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau, januari 2018; Van Houten, G., Tuynman, M., & Gilsing, R., 'De invoering van de Wmo: gemeentelijk beleid in 2007'. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau, augustus 2008.

¹¹ Van der Ham, L., Den Draak, M., Mensink, W., Schyns, P. & Van den berg, E., 'De Wmo 2015 in praktijk. De lokale uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning'. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau, januari 2018; Van Houten, G., Tuynman, M., & Gilsing, R., 'De invoering van de Wmo: gemeentelijk beleid in 2007'. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau, augustus 2008.

¹² Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, '10 punten pgb-vaardigheid'

¹³ Rijksoverheid. *Wet maatschappelijke ondersteuning*. Verkregen op 26 januari 2025 van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/zorg-en-ondersteuning-thuis/wmo-2015>.

¹⁴ Wmo, artikel 6.1

¹⁵ VNG, handreiking wmo-toezicht

¹⁶ Inspectie Gezondheid en Jeugd, rapport Wmo-toezicht 2023 via <https://www.igj.nl/publicaties/rapporten/2024/10/16/wmo-toezicht-2023>

De financieringsvorm van een maatwerkvoorziening binnen de Wmo maakt geen verschil in de verantwoordelijkheid die de gemeente heeft. Ook bij een Wmo-voorziening gefinancierd via een pgb is het een taak van de gemeente om toezicht te houden op de kwaliteit.

2-2 beleid Lansingerland

2-2-1 beleidsruimte

De Wmo 2015 is een kaderwet. Dit houdt in dat de wet alleen de grenzen en uitgangspunten van het beleid aangeeft. Binnen de Wmo hebben gemeenten dan ook de vrijheid om het lokale beleid in te vullen, zolang aan de wetgeving en richtlijnen wordt voldaan. Die beleidsruimte kunnen gemeenten vervolgens gebruiken om het beleid af te stemmen op de lokale situatie en behoeften.¹⁷ In deze paragraaf wordt het voor dit onderzoek relevante lokale beleid van de gemeente Lansingerland kort toegelicht.

2-2-2 beleidsplan sociaal domein

Het Wmo-beleid van de gemeente Lansingerland is vastgelegd in het bredere beleidsplan voor het gehele sociaal domein. Dit beleidsplan 'Versterken van veerkracht' richt zich op preventie en ondersteuning op individueel niveau in de vorm van maatwerkvoorzieningen vanuit de Jeugdwet, Participatiewet en Wmo. Het beleidsplan liep tot 2022 en is sindsdien niet geactualiseerd.¹⁸

In 2023 is wel de 'Samenlevingsvisie Lansingerland' gepresenteerd. Dit document bouwt voort op 'Versterken van veerkracht', maar verbreedt de blik van preventie en ondersteuning op individueel niveau naar de samenleving in zijn geheel. Het legt de nadruk op de "samenleving als vangnet".¹⁹ De Samenlevingsvisie is niet bedoeld als nieuw beleidsplan, maar als kompas en afwegingskader voor nieuw beleid in het sociaal domein.

Aan 'Versterken van veerkracht' en de 'Samenlevingsvisie' ligt de Lansingerlandse Standaard ten grondslag. De Lansingerlandse Standaard bestaat uit vier elementen:

- 1 samen bouwen aan de samenleving;
- 2 de touwtjes zelf in handen;
- 3 op tijd erbij;
- 4 passende hulp en ondersteuning.²⁰

Met deze elementen wil de gemeente Lansingerland zich inzetten voor een "actieve samenleving" en inwoners die "verantwoordelijk zijn voor hun eigen leven", ook wanneer ze (gedeeltelijk) afhankelijk zijn van ondersteuning. Op het moment dat inwoners het niet zelfstandig redden wil de gemeente "er op tijd bij zijn". Er wordt daarom preventief aandacht besteed aan risico's die zich in verschillende levensfasen voor kunnen doen. Wanneer het niet (meer) mogelijk is om problemen te voorkomen,

¹⁷ Van der Ham, L., Den Draak, M., Mensink, W., Schyns, P. & Van den Berg, E., 'De Wmo 2015 in praktijk. De lokale uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning'. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau, januari 2018; Van Houten, G., Tuynman, M., & Gilsing, R., 'De invoering van de Wmo: gemeentelijk beleid in 2007.' Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau, augustus 2008.

¹⁸ Gemeente Lansingerland, *Versterken van veerkracht*, 2018.

¹⁹ Gemeente Lansingerland, *Samenlevingsvisie Lansingerland*, 2023, 16.

²⁰ Gemeente Lansingerland, *Versterken van veerkracht*, 16.

zorgt de gemeente voor passende hulp en ondersteuning in samenwerking met het sociale netwerk van de inwoners.²¹

De Lansingerlandse Standaard is in het beleidsplan ‘Versterken van veerkracht’ vertaald naar vier concrete doelstellingen:

- 1 Sterke samenleving: De kracht van de samenleving wordt optimaal benut. Onderlinge verbondenheid in allerlei verbanden draagt bij aan het individuele welzijn en welbevinden van mensen.
- 2 Evenwichtige, gezonde jongeren: Kinderen en jongeren (0-23 jaar) groeien veilig en gezond op en ontwikkelen zich tot zelfredzame burgers.
- 3 Zelfredzame, betrokken volwassenen: Volwassenen (18-67 jaar) zijn financieel onafhankelijk, kunnen voor zichzelf zorgen, investeren in hun netwerken en dragen bij aan maatschappelijke participatie.
- 4 Vitale, zelfredzame ouderen: Ouderen (vanaf 67 jaar) blijven zo zelfstandig mogelijk functioneren, wonen en participeren.²²

Met de bovenstaande doelstellingen zet de gemeente in op de doelgroepen: kinderen en jongeren, volwassenen en ouderen. Vanuit de ‘Samenlevingsvisie’ wordt gewerkt aan drie nieuwe beleidstukken die ‘Versterken van veerkracht’ moeten vervangen. Deze nieuwe beleidsstukken zullen zich richten op het gehele sociaal beleid met betrekking tot de genoemde doelgroepen. Daarmee zijn ze breder dan de uitvoering van bijvoorbeeld de Wmo.²³

2-2-3 verordening en beleidsregels

Naar aanleiding van ‘Versterken van veerkracht’ heeft de gemeente Lansingerland een ‘Verordening sociaal domein’ met bijbehorende beleidsregels opgesteld. In de verordening is de toegang tot ondersteuning verder uitgewerkt. Er is een paragraaf opgenomen met betrekking tot de maatschappelijke ondersteuning waarin de procedure en kwaliteitseisen van de ondersteuning zijn opgenomen en de voorwaarden die gelden voor de verschillende maatwerkvoorzieningen.²⁴ In de beleidsregels zijn alle maatwerkvoorzieningen verder uitgewerkt en wordt ingegaan op de beoogde resultaten, het afwegingskader en de wijze van verstrekken.²⁵

kwaliteitseisen ondersteuning

De voorzieningen die worden ingezet voor maatschappelijke ondersteuning moeten volgens de verordening voldoen aan de volgende kwaliteitseisen:

- 1 voldoende deskundigheid bij de ondersteuningsverleners;
- 2 afstemming van de ondersteuning op de persoonlijke situatie van de inwoner;
- 3 afstemming van de ondersteuning op andere vormen van zorg en hulp; en
- 4 handelen in overeenstemming met de professionele standaard door ondersteuningsverleners tijdens hun werkzaamheden.²⁶

De gemeente kan verdere, aanvullende eisen stellen aan de kwaliteit van de voorzieningen. Zij ziet zelf toe op de naleving van de eisen door periodieke overleggen

²¹ Gemeente Lansingerland, Versterken van veerkracht, 17-19.

²² Gemeente Lansingerland, Versterken van veerkracht, 13.

²³ Gemeente Lansingerland, Samenlevingsvisie, 23.

²⁴ Verordening sociaal domein gemeente Lansingerland 2023, CVDR685316 (2024), lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR685316.

²⁵ Beleidsregels sociaal domein gemeente Lansingerland. CVDR692055 (2023), lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR692055.

²⁶ Verordening sociaal domein gemeente Lansingerland 2023.

met de aanbieders, een jaarlijks klantvervalsnderzoek en het zo nodig ter plaatse controleren van de geleverde voorzieningen.

Voor een deel van de maatwerkvoorzieningen hanteert de Gemeente Lansingerland niet de eigen kwaliteitseisen, maar de kwaliteitseisen van de GGD Haaglanden, zoals vastgelegd in Kwaliteitsstandaard Wmo (herziene versie december 2019).²⁷ GGD Haaglanden voert ook het wettelijke Wmo-toezicht op de kwaliteitseisen van deze voorzieningen uit.

2-2-4 inrichting van Wmo in Lansingerland

Inwoners die een Wmo-maatwerkvoorziening nodig hebben, moeten bij de gemeente een melding doen. Dit kan op twee verschillende manieren, namelijk rechtstreeks bij de gemeente of via een zogenoemde toegangspartij²⁸. Voor de Wmo zijn dat Kwadraad (Maatschappelijk Werk Lansingerland) en Welzijn Lansingerland. De gemeente of de toegangspartij stellen een ondersteuningsplan op waarna een aanvraag voor een Wmo-voorziening in gang wordt gezet.

Voor de maatwerkvoorzieningen zijn per voorziening verschillende type contracten afgesloten voor zorg in natura. In de onderstaande tabel (2-1) zijn de verschillende contractafspraken per type maatwerkvoorziening opgenomen, zoals opgehaald in rekenkameronderzoek uit 2022.²⁹

tabel 2-1: contracten Wmo-maatwerkvoorzieningen

voorziening	door	type contract
begeleiding verzorging	H6-gemeenten	open house
huishoudelijke hulp	Lansingerland en Pijnacker-Nootdorp	open house
begeleiding mantelzorgers	Lansingerland	contract drie aanbieders
vervoer	Lansingerland	contract één aanbieder
hulpmiddelen	Lansingerland	contract één aanbieder
woningaanpassingen	Lansingerland	op basis van offerte

De gemeente Lansingerland werkt in het kader van Wmo-maatwerkvoorzieningen samen met ongeveer 30 aanbieders³⁰.

2-3 doel- en vraagstelling

2-4 doelstelling en centrale vraag

Het onderzoek richt zich op het zicht op de kwaliteit en de resultaten van de Wmo. Het richt zich daarbinnen op drie aspecten:

- De mate waarin de gemeente Lansingerland eisen heeft gesteld aan Wmo-aanbieders.
- In hoeverre de gemeente Lansingerland zicht heeft op de uitvoering en resultaten van de Wmo (gedurende de uitvoering alsmede bij evaluatie).

²⁷ GGD Haaglanden, *Kwaliteits-standaard Wmo: voor toezicht door GGD Haaglanden*, december 2015.

²⁸ Rekenkamer Lansingerland, *Zorg om kosten: onderzoek kostenbeheersing Wmo*, (Rotterdam: Rekenkamer Lansingerland, 2022), <https://rekenkamer.rotterdam.nl/wp-content/uploads/2022/12/LO2109-Zorg-om-kosten.pdf>.

²⁹ Rekenkamer Lansingerland, *Zorg om kosten: onderzoek kostenbeheersing Wmo*.

³⁰ Verkennend gesprek met ambtelijke organisatie, 23 januari 2025

- De wijze waarop bevindingen uit eigen onderzoek, vanuit wettelijk Wmo-toezicht en vanuit evaluaties doorwerking vinden in beleid en uitvoering (inrichting kwaliteitscyclus).

De centrale vraag van het onderzoek luidt als volgt:

In hoeverre heeft de gemeente Lansingerland inzicht in de kwaliteit en resultaten van de uitvoering van de Wmo?

2-5 deelvragen

De centrale vraag is uitgewerkt in de volgende deelvragen:

- 1 In hoeverre heeft de gemeente Lansingerland kwaliteitsafspraken gemaakt in de verordening of contracten met aanbieders van Wmo-voorzieningen?
- 2 Op welke manier houdt de gemeente Lansingerland zicht op de uitvoering van Wmo door gecontracteerde partners en pgb-zorgaanbieders?
- 3 In welke mate zijn de resultaten van (de inzet van voorzieningen in) de Wmo in beeld?
- 4 Op welke wijze vinden evaluaties en toezicht op kwaliteit van de Wmo doorwerking binnen de gemeentelijke beleids- en kwaliteitscyclus?
- 5 In hoeverre wordt de gemeenteraad van Lansingerland meegenomen in de resultaten van de Wmo en heeft de raad voldoende sturingsmogelijkheden?

2-6 afbakening

In de afbakening van dit onderzoek moet met de volgende aspecten rekening worden gehouden:

- Het onderzoek gaat over het zicht van de gemeente op de kwaliteit en resultaten van de Wmo. Met zicht op de kwaliteit en resultaten wordt bedoeld inzicht in de mate waarin kwaliteitsafspraken worden nageleefd en inzicht in de daadwerkelijke resultaten die de Wmo oplevert. De rekenkamer spreekt in dit onderzoek geen oordeel uit over de kwaliteit van de uitvoering van de Wmo en voert daarom ook zelf geen ervaringsonderzoek uit onder cliënten.
- Het onderzoek gaat uitdrukkelijk niet over de uitvoering van Wmo-toezicht. Dit is een wettelijke taak die door de gemeente Lansingerland is belegd bij de GGD Haaglanden en is gericht op het voldoen aan wet- en regelgeving. De GGD verricht preventief onderzoek, signaalonderzoek en onderzoekt calamiteiten, geweldsincidenten en overige meldingen. De invulling van de toezichtsrol door de GGD Haaglanden valt buiten de scope van het onderzoek. Wel wordt er gekeken hoe de gemeente omgaat met signalen die door de toezichthouder worden afgegeven.

3 normenkader en onderzoeksaanpak

3-1 normen

Hieronder is per deelvraag aangegeven welke normen de rekenkamer hanteert voor de beantwoording. Wanneer hiervoor aanleiding is, zullen normen in de loop van het onderzoek worden aangevuld en/of aangescherpt.

- 1 *In hoeverre heeft de gemeente Lansingerland kwaliteitsafspraken gemaakt in de verordening of contracten met aanbieders van Wmo-voorzieningen?*
 - In de verordening zijn algemene kwaliteitseisen gesteld aan de uitvoering van de Wmo.
 - In contracten en overeenkomsten worden verwachtingen helder gemaakt, zijn duidelijke kwaliteitsafspraken gemaakt en wordt beschreven hoe hierover verantwoording wordt afgelegd aan de gemeente.
- 2 *Op welke manier houdt de gemeente Lansingerland zicht op de uitvoering van Wmo door gecontracteerde partners en pgb-zorgaanbieders?*
 - De gemeente heeft zicht op de kwaliteit van de uitvoering van de Wmo en contractmanagement (van subsidies en contracten binnen de Wmo) is helder belegd binnen de ambtelijke organisatie.
 - Zowel contractafspraken als aanvullende eisen uit aanbestedingen worden getoetst en periodiek besproken met de aanbieders.
 - Het zicht op en verantwoordingsproces over de uitvoering van de Wmo is doelmatig³¹ voor zowel de gemeente als de aanbieder.
- 3 *In welke mate zijn de resultaten van (de inzet van voorzieningen in) de Wmo in beeld?*
 - De gemeente Lansingerland heeft zicht op de mate waarin beleidsdoelen worden behaald.
 - Zijn beleidsdoelen voldoende geoperationaliseerd om de resultaten van de Wmo te kunnen meten.
- 4 *Op welke wijze vinden evaluaties en toezicht op kwaliteit van de Wmo doorwerking binnen de gemeentelijke beleids- en kwaliteitscyclus?*
 - Observaties, bevindingen en meldingen over de kwaliteit van de uitvoering van de Wmo worden gedeeld met de beleidsadviseurs en waar nodig het gemeentebestuur.
 - Het perspectief van de cliënt/gebruiker maakt onderdeel uit van de resultaatmonitoring.
 - Resultaten van het wettelijk Wmo-toezicht door GGD Haaglanden worden gebruikt in doorlopende monitoring en verbetering van beleid.
- 5 *In hoeverre wordt de gemeenteraad van Lansingerland meegenomen in de resultaten van de Wmo en heeft de raad voldoende sturingsmogelijkheden?*
 - De gemeenteraad van Lansingerland heeft inzicht in de resultaten van de Wmo.
 - De gemeenteraad wordt in staat gesteld om te sturen op gemeentelijke doelen binnen de Wmo en maakt hier ook gebruik van.

³¹ Doelmatigheid richt zich op de verhouding tussen kosten en de activiteit. In de praktijk betekent dit in deze context dat de administratieve last voortkomend uit toezicht op de kwaliteit van de Wmo in verhouding moet staan tot de bekostiging.

3-2 onderzoeksmethoden

Deze paragraaf beschrijft hoe het onderzoek wordt uitgevoerd. Het onderzoek bestaat uit de volgende onderzoeksmethoden: documentanalyse, literatuurstudie, interviews en toetsing kwaliteit data en analyses. In tabel 4-1 staat per methode weergegeven op welke deelvraag antwoord wordt gegeven.

tabel 3-1: methoden van onderzoek

methode	deelvraag
documentanalyse	1 In hoeverre heeft de gemeente Lansingerland kwaliteitsafspraken gemaakt in de verordening of contracten met aanbieders van Wmo-voorzieningen? 2 Op welke manier houdt de gemeente Lansingerland zicht op de uitvoering van Wmo door gecontracteerde partners en pgb-zorgaanbieders? 3 In welke mate zijn de resultaten van (de inzet van voorzieningen in) de Wmo in beeld? 4 Op welke wijze vinden evaluaties en toezicht op kwaliteit van de Wmo doorwerking binnen de gemeentelijke beleids- en kwaliteitscyclus? 5 In hoeverre wordt de gemeenteraad van Lansingerland meegenomen in de resultaten van de WMO en heeft de raad voldoende sturingsmogelijkheden?
analyse van contracten en overeenkomsten	1 In hoeverre heeft de gemeente Lansingerland kwaliteitsafspraken gemaakt in de verordening of contracten met aanbieders van Wmo-voorzieningen?
interviews	2 Op welke manier houdt de gemeente Lansingerland zicht op de uitvoering van Wmo door gecontracteerde partners en pgb-zorgaanbieders. 3 In welke mate zijn de resultaten van (de inzet van voorzieningen in) de Wmo in beeld? 4 Op welke wijze vinden evaluaties en toezicht op kwaliteit van de Wmo doorwerking binnen de gemeentelijke beleids- en kwaliteitscyclus? 5 In hoeverre wordt de gemeenteraad van Lansingerland meegenomen in de resultaten van de WMO en heeft de raad voldoende sturingsmogelijkheden?

3-2-1 documentanalyse van beleid en uitvoering

Tijdens dit onderzoek zal de rekenkamer relevante documenten bestuderen. Hierbij valt te denken aan beleidsnota's, gemeentelijke rapportages en onderzoeken, gemeentelijke begrotingen en jaarstukken.

3-2-2 analyse van contracten en overeenkomsten

De basis omtrent afspraken over de kwaliteit van de Wmo ligt vast in contracten, aanbestedingen en overeenkomsten. De rekenkamer analyseert op systematische wijze alle afgesloten contracten op bovenwettelijke afspraken, en de wijze waarop is voldaan aan het rapporteren over het nakomen van die afspraken. Ook wordt beoordeeld of er sprake is van doelmatige verantwoording, voor zowel de gemeente als de aanbieder van een Wmo-voorziening.

3-2-3 interviews

De rekenkamer zal een aantal interviews houden die de documentenanalyse verdiepen. De gesprekken dienen een beeld te geven van de uitvoering, de gemeentelijke procedures en de praktische uitvoering van gemaakte afspraken. De rekenkamer interviewt in ieder geval:

- Ambtenaren betrokken bij beleid, uitvoering en data-analyse. Denk aan beleidsadviseurs, Wmo-consulenten, data-analisten en contractbeheerders.
- Aanbieders van Wmo-voorzieningen. Gezien de verscheidenheid van het veld spreken wij in ieder geval met twee aanbieders van zowel huishoudelijke hulp en begeleiding verzorging (open house), de aanbieders van vervoer en hulpmiddelen (beide één aanbieder) en één aanbieder van de begeleiding van mantelzorgers. Daarnaast spreekt de rekenkamer met twee aanbieders van algemene Wmo-voorzieningen.
- Andere (externe) betrokkenen bij de uitvoering van het Wmo-beleid waaronder toezichthouders van de GGD Haaglanden en de Adviesraad Sociaal Domein.

3-3 privacy

In dit onderzoek worden geen persoonsgegevens verwerkt, anders dan gegevens van medewerkers van de gemeente en organisaties zonder welke de rekenkamer het onderzoek niet zou kunnen uitvoeren. De gegevens van deze medewerkers zullen beperkt zijn tot hun naam, functie en zakelijke contactgegevens en conform de bepalingen van de AVG en het daarop gebaseerde privacybeleid van de rekenkamer (zie www.rekenkamer.rotterdam.nl) verwerkt worden. In het onderzoek worden naar verwachting geen bijzondere persoonsgegevens verwerkt.

4 organisatie en planning

4-1 organisatie

Het onderzoek zal worden uitgevoerd door een onderzoeksteam bestaande uit:

- Nick Woudstra (projectleider);
- Lina Mulder (onderzoeker).

4-2 planning en procedure

De voorbereiding van dit onderzoek is in het eerste kwartaal van 2025 gestart. De bevindingen uit het onderzoek worden in een concept nota van bevindingen vastgelegd. De rekenkamer stelt de gemeente in de gelegenheid op deze bevindingen te reageren door de concept nota van bevindingen voor ambtelijk wederhoor aan te bieden. Na verwerking van de ambtelijke reactie stelt de rekenkamer een bestuurlijke nota op. Daarin presenteert de rekenkamer de conclusies en aanbevelingen die volgen uit het onderzoek. De bestuurlijke nota zal, met de nota van bevindingen als bijlage, voor wederhoor aan het college van B en W worden voorgelegd. De reactie van het college van B en W wordt samen met het nawoord van de rekenkamer in het definitieve rapport opgenomen. De aanbieding van het rapport aan de gemeenteraad staat voor Q3 van 2025 gepland.

Gemeente Lansingerland
Gemeenteraad
d.t.k.v. de griffie
Postbus 1
2560 AA BERKEL EN RODENRIJS

datum
1 april 2025

ons kenmerk
RL/25.09/JdR/NW/CL

pagina
1 van 1

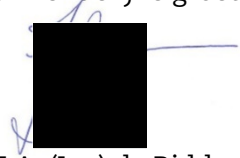
betreft
LO2406 onderzoeksopzet kwaliteit en resultaten Wmo-ondersteuning

Geacht raadslid,

In de onderzoeksprogrammering voor 2025 is aangegeven dat de rekenkamer dit jaar een onderzoek zal starten naar het zicht van de gemeente Lansingerland op de kwaliteit en resultaten van de Wmo. De conceptopzet is op 10 maart met een deel van de gemeenteraad besproken. Bijgaand doe ik u ter kennisname de definitieve opzet van het onderzoek toekomen. Hierin is ook een planning opgenomen. Het onderzoek is inmiddels van start gegaan.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Dr. J.A. (Jan) de Ridder
Plv. directeur Rekenkamer Rotterdam